Մանգումէի էֆքեար
աէնէտէ 300 նիւսխէ վէ-
ռիլիպ, սէնէվի գրյմէթի
իսթանպոլ իչին 250 ղո-
ռուշ, վէ ալթը այլըղը 125
ղրշ. վէ Թաշրալար իչին
բօսթա բարաբը իչինէ
օլարագ, սէնէվի գրյմէթի
սաղ ադմէ 250, վէ ալթը
այլըղը սախի 125 ղրշ.
սուր։
Վէ պէհէր նիւսխէսի 40
փարաճա սաթըլըր։

Մանգուալի Էֆքեար

ՄԻԻՆԱՑԻ

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՑՑԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ՍԱՑԻՐԷ

Խլոնալիք-պ. Գէր աւիլ-
ըրը իչին սիրիճէկ ալ Ֆա 3
իքինճի ալեփա 2, վէ իւ-
չիւնճիւ վէ սայիր ալֆա-
լար իչին 1 էր ղրշ։ Կրա-
սբրարանա գօնուլմասան
իլանըն սաթըրը Եղշ սուր
Մէքթուպ վէ սայիրէ
Գալաթասա Ռէնճէնպիհ
բազարջնասա վագը Ե. 29
Թբսի խանջնասա էտբա-
գաս Ֆ. փանսօնտն իսմի-
նէ կէսնուլթիլէնէք աչր

Ամսագրի գինը
Տարեկան 6 ֆրանկ։

ԱԼԹԸՆՃԸ ՍԷՆԷ ՆՏԱՆ ՐԷԳԻԼ ԷՎՎԷԼ ՆԸ 1871 ՄԱՅԻՍ 25 ՍՍԼԸ ՍԼԱՖՐԱՆԳ ՑՈՒՆԻՍ 6 ՆԻՄԷՐՕ 1593

ԻԼԱՆԱԹ

Դրնալը ատասընտա Ալլահ վերահ սօ-
գաղընտա Ռում քիլիսէօի ճիվաբընտա
պէշ օտա վէ մա սարընճ վէ գուեռու վա-
սի պաղճէյի շահիլ քեաբկիր խանէ մօ
պիլեասը իլէ պերապէր էհվէն ֆիյաթլէ
քիրայէ վերիլէճէյինտէն պիր վէ եախօտ
իքի սէնէլիկի պիրտէն օլարագ իսթիճար
իթմէք Իսթէյէնլեր բազարլըգ իթմէք
իւզրե պաղճէ գաբուսընտա Շեխ-իւլ-
Իսլամ խանընտա 8 Նիւմէրօրու օտասա
թօրօս էֆէնտիյէ միւրաճաաթ իթմէլերի
իլան օլունուր

FIÈVRES
GUÉRISON PROMPTE RADICALE
& ÉCONOMIQUE PAR LES
PILULES ANTI-FIÈVRFUSES
de MEYOU, PHEN
ALLÉES DE MEILHAN №7
MARSEILLE
PRIX DU FLACON 2F 50
SE TROUVENT DANS TOUTES LES BONNES PHARMACIES

ՍԸԹՄԱ

Իշ պու բիլիւլ Անթիֆիէվ'օղ տը
Մէյիւ Նամ սրթմա իչին տէրքեար օլան
հապլարընտ գուվվէթ վէ թէսսիրլի, հե-
ման Լիվրօպանէն հէր թարաֆընտա թա
նընմըշ տը։ Վէ մէզքիւր հապլարընտ չի-
ֆա պախշլըղը, վէ իլէթի քէօքիւնտէն
քէսմէքլիք ֆարգընտան սպաշգա, պիւլիք
պիր ֆարգը տահա վար տը քի, իշինտէ
ասլա էնէն վէ պէնէ եօգ տուր։

Մէգքիւր սրթմա հապլարը, Իսթան-
պօլտա, Ագսէրայտա վագը, Կ. Շաքար-
եան էֆէնտիյին 148 Նիւմէրօրու էճզա-
խանէսինտէ սաթըլմագտա, վէ լոպըմ
կէլէն թալիմաթը ասիրի պիւլեքտէ վի
բիլմէքտէ տիր։

Մահմուտ բաշատա Զօրապճը խանընն
սդրասընտա էճզա թիւճարը Մ. Ամա-
նասիո Զեսիատիսին 66 Նիւմէրօրու մա-
ղազասընտա։

ԷՎԱԼԻՆԱ ԲՕՄԱՏԱՍԸ

Մէգքիւր բօմատա սաչլարընն տէօքիւլ-
մէսինի մէն իթիրքտէն պաշգա, սաչլարա
պիր կիւզէլիք վերիր օլուպ, խաթա-
լըգ վէ եախօտ իխթիեարլըգ սէպէպինտէն
սաչլարընը զայպ իթմիշ օլանլար
իչին, չիմտիյէ գատար իճատ իտիլմիշ
օլան իլաճլարընն պաշլըճասը տը։

Եվալինա բօմատասը ազ վագթ զար-
ֆընտա սաչլարընն տէօքիւլմէսինի մէն ի-
տիպ, քէօքլերինի գուվվէթլէնտիրիր, վէ
սաչլարա քէնտի էվվէլքի բէնկլերինի
քէսպ իթտիրիր։ Ազ վագթ զարֆընտա
սաչլարընն ուզանմասը իչին մէգքիւր բօ-
մատա իլէ, սագալ վէ սաչ իչին մախսուս
օլան բօմատա խթիմալ օլունմալը տը։
Մէգքիւր իլաճլարը պիր իքի հաֆթա խ-
թիմալ իլլէմիշ օլան 17 չաղընտա տէլի-
գանլըլար, ուզուն վէ իրէք կիպի սա-
գալլարա մալիք օլմուշլար տը։

Մէգքիւր Եվալինա բօմատասը, Դա-
ֆթատա Եիւքսէք գալաթըրմատա Մ. Վէ-
իշ վէ դումբանեասընընն 68 Նիւմէրօրու
էճզախանէսինտէ սաթըլըր։

Ավստրիանին 1864 սէնէսի իսթիգ-
րազ պիլէթլերի, 1871 յունիս 1 տէ չէ-
քիլիքտէ, սթիտէքի սերիլեր գազան-
մըշլար տըր։

171–626–1197–3025–3529–3645–3752

Թաֆսիլի մալի մաթ ախզ իթմէք իս-
թէեէնլէրին, Գալաթա Դօմիսիօն խանը
իթիսալինտէ Մ. Ճանէթօնտն 16 Նիւ-
մերօրու մալլասընա միւրաճաաթ իյ-
լէմէլերի։

ԳԱԼԱԹԱՅԻ ՄԻՆՈՒՍԻՆԵՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ԳՈՒՆԱԿԱՆ ԱՌԵՎՏՐԱՏՈՒՆ

Նամ բրօմիսսերի 14 Մէյիսիյէ
Ամանորի 45 տարիներու համար
Ամանորի 30 տարիներու համար
Ամանորի 25 տարիներու համար
Ամանորի 20 տարիներու համար
Ամանորի 15 տարիներու համար
Ամանորի 10 տարիներու համար
Ամանորի 5 տարիներու համար
Ամանորի 1 տարիներու համար
ՑՈՒՆԻՍԻ 1864 ԱԿԹԻՆԵՐԻՆ ԳՐՕՄԷՆԻԼԵՐԻ
Ամանորի 250,000 ֆրանք։
Ամանորի 300,000 ֆրանք։
Ամանորի 500,000 ֆրանք։
Ամանորի 30,000 ֆրանք։
Ամանորի 300,000 ֆրանք։
Բոլոր գրամները, 34 Մէնճիսիէ, վէ տէօրթնէ պիր գազան-
մըշլար տըր։
Նամ բրօմիսսերի 14 Մէյիսիյէ
Ամանորի 45 տարիներու համար
Ամանորի 30 տարիներու համար
Ամանորի 25 տարիներու համար
Ամանորի 20 տարիներու համար
Ամանորի 15 տարիներու համար
Ամանորի 10 տարիներու համար
Ամանորի 5 տարիներու համար
Ամանորի 1 տարիներու համար
ՑՈՒՆԻՍԻ 1864 ԱԿԹԻՆԵՐԻՆ ԳՐՕՄԷՆԻԼԵՐԻ
Ամանորի 250,000 ֆրանք։
Ամանորի 300,000 ֆրանք։
Ամանորի 500,000 ֆրանք։
Ամանորի 30,000 ֆրանք։
Ամանորի 300,000 ֆրանք։
Բոլոր գրամները, 34 Մէնճիսիէ, վէ տէօրթնէ պիր գազան-
մըշլար տըր։
Նամ բրօմիսսերի 14 Մէյիսիյէ

ՉԻՒՐԻՒՔ ՑԻՇԼԷՐ

Ցիշ չէքմէք պարպարճա պիր ամէլիեաթ
տը, չիւնքի պու կիւնքի կիւն, չիւրիւք
տիւր տէյէրէք չըզարըլան քեաֆֆէյի տիշլեր
տիւզէլիպ գուլանըլապիլիր։

Չիւրիւք պիր տիշի իլք էվվէլ սաղլամ
մալը վէ պատէհու տէյիլ քի տիշլերի տի-
եահլաթարրդպ չիւրիւթտիւրէն ալէթլար
իլլա ալթուն եախօտ բըլաթին իլէ սօլտու-
բուլմալը տը։

Պիր տիշ էյի սօլմուշ օլտուգտա, էօմ-
բիւնիւն սօնունա գատար գուլանըլապիլիր
էկէր պաղէն տիշ պօշալը իսկ, տէպէպի
տիշի սօլտուրան տիշճինին ճէհալէթ վէ չօլ-
փազլըղը տը։

Իքի սէնէտէն պէրու Իսթանպօլտա տիշ-
ճիլիք սանաթընը իճրա իթմէքտէ օլան տօք-
թօր Ցօրինեի, 20 սէնէ Բարիստէ բըրաթիգա
իթմիշ տիր։ Իսթանպօլտա մէրգում տօք-
թօրան մատատա տիբլիսմատը պուլունան
տիշճի եօգ տուր։ Ցօքթօր Ցօրինեի հէր կիւն
պլաֆրանկա սաաթ օն պիրտէն պէյլէ գա-
տար, Պէյօղլուտա Ամալը-Մէսճիտ տօգա-
ղընտա վագը 15 Նիւմէրօ իլէ մուրաջաաթ
խանէտէ պուլունուպ, կէյլէն միւշթէրիլերի
գապալ իթմէքտէ տիր։

Օն սէքիզ սէնէ Բարիստէ տիշճիլիք սա-
նաթընը իճրա իթմիշ օլտուղու հալտէ, պու
կիւնլէրտէ Ցէրսատէթէ կէլմիշ օլան տօք-
թօր Ցօրինիենին պիրտէրի տախի, հէր կիւն
պլաֆրանկա սաաթ 8 տէն 5 է գատար, իս-
թանպօլտա Քէօբրիւ պաշընտա Իհթիսասը-
ազրշըսընտա պիր մաղազատա պուլունուպ,
կէյլէն միւշթէրիլերի գապալ իտէր։

ՕԳՏԱԿԱՐ ՏԵՏՐԱԿՆԵՐ
Ա.
ՄԱՐԴԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ
Ա.
Միութիւն մարդկային տեսակի
ՕԳՏԱԿԱՐ ՏԵՏՐԱԿՆԵՐ
ՄԱՐԴԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ
Բ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԽՆԴԻՐՔ

Ս. Ղուկասեան էֆէնտի մարիֆէթի
իլէ ճիւզ պէ ճիւզ թէրճէմէ իտիմէքտա
օլան մէզքիւր օգուտատա շահան ըիսա-
լէ պու տէֆթա թապ օլունուպ Եուլ-
թան համամընտա 12 Նիւմէրօ իլէ մու-
բաղգամ Զարդարեան մաղազասընտա
60 ար փարտեա սաթըլմագտա տը։

ԻԼԱՆ
46,500 էնէ դուլտոբը
9 000 էնէ ռէնտ դուլտոբ

Թէրսանէ ի ամիրէ իչին, պալեատ
մուհարրեր իրի ճինա պուղտայ միւպա-
եա օլունտաճաղընտան, վիրէճէք թիճ-
ճարրն իպթիտա պահրիյէ իտարէ գօ-
միթէսինէ կէլուպ, նասրլ մուգավէլէ
իլէ ալընտաճարընը անյարգանսօնրա, իշ
պու բուսմի մայիսին 29 ընճը ճիւմա իր-
թէսի կիւնիւ միհիրլիւ վէ իմզալամէք-
թուպ իլէ գօմիթէեէ պիլտիրիպմէքթու-
պին վիսուլինի միւպէյին իլմ ու խապէր
ալմարարը զըմնընտա իրանը քէյֆիյէթ օ-
լունուր, վէ Ֆիլեաթին գապալ վագիթի
կէչմիքտէն սօնրա, Ֆիլեաթ մէքթուպու
կէօնտէրիլիր իսկ, միւատէթի մահտու-
տէսինին կիւզէլանը սէպէպի իլէ մի թէ-
պէր թուրթուլմահարաղ կէրի վերիլէճէկի
տախի իխթար դըլանը։

Մայիս 24

ԱԶԳԱՅԻՆ

Հրատ. Աղէքսէ Երէսէխան

Մեծ. Երեսփոխան էֆէնտիք.

Ազգային Ընդհանուր ժողովին Ի-
նիսար տեղի պիտի ունենայ յ ուսիկալ
ուրբաթ օր 28 մայիսի 'ի Ս. Լուսաւորիչ
եկեղեցին Գալաթիոյ։

Ատեանը պիտի բացուի ժամը ճիշդ
6 ին եւ գոցուի 10 ին։

Պարտ անձին կը համարիմ յիշեցնել
յատկապէս երեսփոխան էֆէնտիներուն
թէ առանց հիւանդութեան կամ ճա-
նապարհորդութեան պատճառի երեք
նիստերէ շարունակ բացակայ եղողը հր-
աժարեալ պիտի համարուի Ընդհ. ժո-
ղովոյ։ Որոշման համեմատ

Ուստի կը հրաւիրեմ զձեզ գալ ազ-
գասիրապէս կատարել ձեր այս հրեսփո-
խանական պարտաւորութիւնը։

Մնամ ողջոյնով
Պատրիարք Կ. Պոլսի
Մ. Վ. Խէրէտեան

Արք եպիսկոպոս Գլակայ վանից
Պատրիարքական Հայոց
'ի Կ. Պոլիս
24 մայիս 1871

ԿԱՐԳ ԽՆԴՐՈՑ

1. Հրաժարական ազգային վարչու-
թեան։
2. Ատենական կանոնագրութիւն։
3. Վերաքննութիւն Յահմանագրու-
թեան։
4. Տարեկան համարատուութիւն
Ազգ. Վարչութեան։

Ատենադպիր Ընդհ. ժողովոյ
Թ. Հ. Մէրեէ-Գուլ

ՍՕՆ ՀԱՎԱՏԻՍԼԷՐ
ՖՐԱՆՍԱ

Բարիս, 5 յունիս։

Շէհիրտէ ասայիշի հալ հիւքմ իյլէմէքտէ
տիր։ Աէքէնէլեր, հէր վագթքի իլէրի իլէ
մէշղուլ օլմաեա պաշլամագտա տըրլար։

Զիքրէ չահան մուհիմմ պիր շէյ եօգ։

Մէճլիստէ, Մ. Թիէր, նամիզատ օլտու-
ղունտան, Օրլեան բրէնսիպէրինին ինթիսա-
պը թատիպի մատտէօրինին վէ նէֆի գա-
նունլարընընն ֆէսխի հագգընտա օլունաճագ
մը ճատէլլէնին, բէնճէմպիհ կիւնիւնէ թէէ-
խիր իտիլմէսինի թալապ իյլէտի։

ԹԻՒՃԱՐԻՑԷ

Լօնտրա 5 յունիս

Էսհամը Ռումուտիյէ	46 1/4
1865 իսթիգրազը	65 1/4
69 »	54,81 (13/16)
Ֆրանսզ ֆոնտսասու	52 7/8
Իթալեա »	57 1/8

Լիվերբուլ 5 յունիս

Միտլինկ Նիու Օրլեանս բամուղու, բէնա	8 1/8

Սաթըշ 18,000 պալեա

Թրիէսթէ, 5 յունիս։

Բամուգ, զիեատէ իշթիհարատա։

Ատանա մալի, ֆիօրին	43
Կիւրճիւ վէ Աճէմ մալի,	38 տէն 39

Մարսիլեա, 5 յունիս։

Պուղտայ, տուրկուն։ 1/8 ֆրանք տիւշ-
տիւ։

Իշլէր ուսմամէն աչլըը։

ԳԱԼԱԹԱ ԲԻԱՋԱՆՔ

Էսհ. ու. մայիս 24 Ախշամ գաբանաը	53–23
» » 25 Սապահ աչլըը	53–06
» » սաաթ 3 1/2	52–35
Իսթիգրազ 1863	325
» 1865	336
» 1869 . .	801/2
Սօսիէթէ ժէնէրալ	11 1/5
Գրէտի »	11 3/4
Շըմէնտրֆէր իսթիգրազը	130 1/4

ԱԳՃԵԼԷՐԻՆ ԲԻԱՋԱՆՔ 25 ՄԱՅԻՍ

Ինկիլիզ լիրաը	109—38/40
Ֆրանսզ ալթունաա	87—33/40
Բօլ.	89—1,8
Գրբմից ալթունաա	51—22,40
Պէեազ Մէհիտիյէ (ֆարգը . . .	51—26/40
Պէշլիկ վէ մէթլուբ (ֆրգը	105 7–105–16
Գագը	117 1/2

ԻՍԹԱՆԳՈԼ 25 ՄԱՅԻՍ

ԽԱՐԻՃԻՑԷ

ԿԱՄՊԷԹԱ ՎԷ ԺԻԼ ՖԱՎՐ

Ֆրանսզ ղազէթալարը, կէչէն յունվար այլ 16սընտա, Մ. Կամպէթթա թարաֆընտան Մ. Ժիւլ Ֆավրա եազըլմզ օլան կիզլի պիր թահրիրաթ նէշը էյլէմիշլէր տիր։

Օլ հէնկեամտէ, Ֆրանսանըն մէյեուսանէ Ալմանեայա դաբլը գոյմասընտա, քէնտի գլաղուզու օլան միւմայիլէյհ Մ. Կամպէթթանըն ասըլ էֆքեարլարը իւզէրինէ, մէզքիւր էվրագտա պաղը մուհիմ էսրարլար պուլունմուշ վէ զահիրէ չըգմըշ տըր։

«Պուլունտուղումուզ տագըդա», տէր, Մ. Կամպէթթա, էօյլէ աղըր պիր տագըդա տըր քի, սիզին վէ պիզիմ հալիմիզ իւզէրինէ, քէնտի տուլղուլարըմը վէ թէֆէքքիւրլէրիմի սիզէ թէպլիղ գէլմադըգ, պէնիմ իչին զարուրի պիր վազիֆէ ատտ իտէրիմ . . . .

«Սիզին իչինիզ պիթմիշ տիր. սիզ մէրգուումուն (Ժէնէրալ Թրոշիւնիւն) թագսիրաթլարընը, վէ սիզի պիր ուշուրում իչինէ տէվիրմէյէ չէքիտիրմէքտէ օլմասընը. իյի պիլտիյինիզ հալատ, մէզքիւր ուշուրումտան աշաղը եուվարլանմագտասընըզ. քէզալիք պիրլիքտէ թապի պուլունտուղումուզ ֆէլաքէթին ալէթինի, ճէսուրլուքլա պիր թարաֆա աթմագլըզա միւքթէտիր օլամատըզընըզ իչին, թէվարիխին, սիզին իւզէրինիզէ վազ իտէճէք իֆրաթ մէրթէպէ աղըր մէսուլիեէթի պիլէրէք տախի, մէզքիւր ուշուրումա եուվարլանմագտասընըզ։

«Տէհշէթլու ֆէլաքէթին, կիւն պէ կիւն եազլաշմագտա օլմասընը պիլտիյէ. [illegible] օլմուշ օլա, քէնտիսի, կէրէք հալը հաղրա ուլղուն, վէ կէրէք քէնտի իւզէրինէ վազ իտիլէն վազիֆէլէրին իճրասընա միւքթէտիր օլմաեան պիր ատէմին (Ժէնէրալ Թրոշիւնին) էլինտէն եազաեը գուրթարաճագ եէրտէ, էլլէրինիզի պիրիպիրինէ պաղլաեարագ. ա՜հ չէքմէքտէսինիզ . . . .

«Ֆիւթուհաթը գազանմագլըգ ֆուրսաթընը էլինիզտէն գայրպ ուշմասընա միւսաատէ իթմիշ օլտուղունուզ իչին, Մէյտէ վէ Սէտանտա տիւշէնլէր կիպի, սիզ տախի տիւշէճէքսինիզ տիր։

«Ինթիմալ տըր քի սոն սաաթտա, նամուսլա պաթճագընընըզ, լաքին օր վագըթ, մէմալիքինիզի գուրթարմագ իչին բէք չօգ կիճ գալմըշ օլաճագընընըզ տըր։

«Էկէր յունվար 9 տա իրսալ իյլէտիկինիզ էվրագտա պէեան իթմիշ օլտուղունուզ կիպի, յունվար 7 մէ սահիհէն Բարիստէն տիշարընա պիր հիւճում իթմիշ օլա իտինիզ, ինթիմալտէն կէօրիւնտիյիւ իւզրէ, Ժէնէրալ Ճանդի, Լը Մանտա եէնիլէճէք օլմասը եէրինէ, պիր ֆիւթուհաթ գազանապիլէճէք իտի . . . .

«Միւսիլէյհին եէնիլմէսինէ պաշլըճա սէպէպ, Բարիս թարաֆընտան վագթինտէ տիւշմէն իւզէրինէ հիւճում իտիլմէմիշ օլմասը, Պրիթանի լեալէթի Մօպիլասքէրլէրի էլինտէ պա իրուն զուհուր իթմէսի, վէ քէնտի օֆիչեալլարընընը սահիպ թէճրիւպէ ատէմլէր օլմամըշ օլմալարը օլմուշ տուր։

«Պիզիմ թէչքիլ իյլէմրշ օլտուղումուզ օրտուլարա պաշլըճա մասսուս օլան հալ, մէթանէթ վէ իգտամաթ էքսիքլէյի տիր. պաղըլարընտա մուվաֆֆագըյէթ կէօրիւնէն, ֆագաթ հէչ պիրիսի, մուհարէպէնին սօնունա տէկին պիր ղայրէթ բուհու հուսուլէ կէթիրմէյէ քեաֆի օլմաեան պիր թագըմմուհարէպէլէրաէն սոնրա, մէզքիւր օրտուլարըմըզ տաեանըպ տուրամագտա տըրլար։

Մ. Կամպէթթա, մէզքիւր իքրարընընը մուղայիրինտէ օլարագ, ղայրէթտէն տիւշմէյիպ, իլլա, Ֆրանսանըն սոն սօնունտա ղալէպէ իտէճէյի հագդընտա քէնտի իթիգատընը, մէզքիւր էվրագտա պէեան իյլէմիշ տիր։

Միւսիլէյհ զաթ, Բարիսին տիւշմէսինաէն սոնրա, թէքրարէն մուհարէպէյէ տէվամ իտիպ գաբրը գոյմագ իւզրէ, քէնտի թէէսսիրինի իշլէթմէյէ հաղըը օլսուն իչին, Մ. Ժիւլ Ֆավրընը Բարիստէն տիշարընը չըգմասընա, զիեատէսիյլէ իպրամ իթմիշ տիր։

«Սիզին թագիեաթընըզ, մէշագգաթլարընըզ, վէ հիւքմիւնիւզ», տէր Մ. Կամպէթթա, «պիւթիւն տիւնեաեա ըիայէթ հիսս իթտիրէճէք, վէ հէր քէս անլաեաճագ տըր քի . . . . սիզ։ Բարիսին ինթիգամընը ալմագլըզ մէմուրիեէթի իլէ կէլմիշսինիզ տիր։

«Սիզ պունու եաբապիլիրսինիզ, վէ հէմտէ եաբմալըսընըզ։

«Սիզ Լօնտրաեա կիթմէլիսինիզնասըլ քի պիզիմ ատուի էքպէրլէրիմիզտէն (անհաշտ թշնամիք) պաշգա, պիւթիւն Էվրոպա, սիզի օրտաա կէօրմէքլիյի արզու վէ մէմուլ իտէր . . . .

«Պէն քէնտի վազիֆէմի իճրա իթմիշիմ տիր։

«Սիզտէ քէնտի վազիֆէնիզի իճրա իտին»։

ԲԱՐԻՍԻՆ ԱՀՎԱԼԸ

Բարիս 27 մայիս. ախշամ։

Պէլվիլ իւզէրինէ, տիւն սապահ չէֆքագ ատտըգտան ետէ աղ--ներ հիւճում օլունտու։

Ժէնէրալ Գլէնշան, Բարիս հիսարլարը թարաֆընտան մէզքիւր մէվզը իւզէրինէ հիւճում իյլէտի, վէ Ժէնէրալ Պրիւանըն ասաքիր ֆըրգասը տախի, գարշը թարաֆը տօղրուլուղունտան վէ Ռիւ տը Բարի նամ սոգագտան Պէլվիլ իւզէրինէ եիւրիւտիւ։

Հիւքիւմէթ ասքէրլէրի, պիրէր պիրէր պիր գաշ մէթէրիսլէր իւզէրինէ հիւճում իթմէյէ մէճպուր պուլունմագտա իտիլէր։

Մէրգուման ասքէրլէր, պիր մըգտար թէգատտիւմ իյլէտիքտէ, ասըլար, եէսնիլճէճէք օլմալարը չարէսիզ օլտուղունու կէօրէրէք, քէնտի ճանլարընա տօգունուլմամասը շարթը իլէ թէսլիմ օլմագ իսթէտիլէր։

Ասըլարընն մէզքիւր թէքլիֆի ըէտտա օլունտուղունտան, ասքէրլէր, ասըլարը եէնէնէ տէկին, թէքրարէն գավգաեա տէվամ օլունտու։

Ասըլարընն բէք չօգլարը գուրչունլա էօլտիւրիւլտիւլէր։

Պիր չօգ թօբ վէ եիկիրմի իքի ատէտ տախի գըրմ գը սանճագ, հիւքիւմէթ ասաքիրի էլինէ կէչտի։

Տիւն կիճէ Ժէնէրալ Վինոա, Բլասը լա Պասթիյ նամ մահէլլի զապթ իթտի, 10,000 նէֆէր ասըլար, Բլասը լա Պասթիյի մուհաֆազա իթմէքտէ իտիլէր։

Մահէլլի մէզպուրտաքի գավգա, ղայէթլէ չէտիտ օլմուշ տուր։

Պու սապահ Վէրսայլ ասքէրլէրի, Պէրսի քէօրբիւսիւնիւ տախի զապթ էյլէտիլէր։

Հիւքիւմէթ ասաքիրինին թէլէֆիլեաթը, Բարիսէ կիրմիշ օլմասընտան տիւնքի կիւն էօյլէյէ տէկին 1200 նէֆէրէ իպլաղ օլմուշ տուր. լաքին ասըլարընն թէլէֆիեաթը բէք չօգ տուր։

Հիւքիւմէթ ասաքիրինին Բարիսէ կիրտիյի կիւնիւ, Տօմպրօվսքի, հալէա 500,000 ֆրանգլըգ ույղուն պիր մէպլաղա պէտէլ օլարագ, քէնտինի Վէրսայլ հիւքիւմէթինէ սաթմագլըգը թէքլիֆի իյլէմիշ տիր։

Վէրսայլ ասաքիրինին շէհիրէ կիրմէսինտէն օն կիւն գատտար մուգատտէմ տախի, Վէրսայլտաքի Տախիլիյէ նազըրընա պիր վէքիլ կէօնտէրիպ, աթիտէքի թէքլիֆլէրի սունմուշ տուր։

1— Քէնտի էօմրիւնիւն պախշ իտիլմէսի,

2— Կէրէք քէնտինին վէ կէրէք քէնտի ֆամիլեասընն սէրպէսթճէ Բարիստէն չըգըպ կիթմէլէրի իչին պիր իզն թէգքէրէսի վիրիլմէսի,

3— Ասըլարընն պէօլիւքլէրի տախլինտէ պուլունան քէնտի վաթանտաշլարընա (Լէհլիլէր) բասրօրթալար իթա գըլընմասը։

4— Քէնտինէ տախի 700,000 ֆրանք իթա գըլընմասը։

Տօմպրօվսքի մէզքիւր տէօրթ թէքլիֆլէրինէ մուգապիլ օլարագ ասըլարընն օրտուսունու թէրք իտիպ, Վէրսայլ օրտուսունտա խըտմէթ իթմէքլիյի վատ իյլէմիշ տիր։

Բարիստէ, սօգագլար օրթասընտա գալան էօլիւլէրին գոգուսունտան տէհշէթլու պիր խասթալըք զուհուր իտէճէք տիր տէյի գորգուլմագտա տըր։

Մէզքիւր աֆէթին էօնիւնիւ ալմագ իչին, էօլիւլէրի եազմագլըգտան պաշգա պիր չարէ կէօրիւնմէեօր։

Ասըլար Բարիս սէրբիսգոպոսունու, վէ Մատրէյն քիլիսէսի պաշբարասընը, Լա Ռօքէթ նամ մահպուսխանէտէ գաթլ իթտիլէր։

Պէնճիգա Հիւքիւմէթի, Բարիստէն մէմալիքի մէզքիւրէյէ գաշան պաղը իսեան էլպաշըլարընը ախզ ու կիրիֆթ իյլէմիշ, վէ անլէրի Ֆրանսա Հիւքիւմէթինէ թէսլիմ իյլէմէյէ հազըր պուլունմուշ օլտուղունու, պա թէլէկրաֆ, Ֆրանսա Հիւքիւմէթինէ իխթար իյլէմիշ տիր։

Բարիս 28 մայիս։

Մայիսին 28 ինճի բազար կիւնիւ, 1871 սէնէսինտէքի Գօմիւն իսեանընընն սոն կիւնիւ օլտու։

Ասըլար Բէր–լա–Շէզնամ մէզարլըքը, մէյեուսանէ մուհաֆազա իթմէքտէ իտիլէր, լաքին պու կիւն էօյլէտէ, Մարէշալ Մագ–Մահոն, Վէրսայլ հիւքիւմէթինէ, աթիտէքի թէլէկրաֆը քէշիտէ իյլէմէյէ միւքթէտիր օլտու։

«Քեամիլէն Բարիսէ սահիպ օլմուշում տուր»։

Հագըգաթէն նէֆսի Բարիստէ, հիչ պիր սոր պէօլիւրիւ գալմամըշ տըր։

Բէք չօգ էսիր էլէ կէչիրիլտի։

Իքի այ մէրթէմատտէն տէվամ իտէն թոբ կիւրիւլտիւսիւ, Նիհայէթ իւլ էմր թիթամ պուլարագ, թէքմիլ պիր սուսլուգ հիւքմ իթմէյէ պաշլատը։

Թուլումպաճըլար, եանկըն ալէվլէրինի տախի պասթըրմաեա միւքթէտիր օլտուլար. ֆագաթ Բարիսին մէրքէզ գըթասընտա վէ շարգ թարաֆընտա, հալէա տիւման չըգմագտա տըր։

Գավգա հէնկեամընտա, մախզէնլէրէ սըղընմըշ օլան բէք չօգ էհալի, քէնտի կէզլէնէճէք մահէլլէրինի թէրք իտտիպ, սօգագլարը տօլտուրմագտա, Բարիս հիսարլարընը վէ խնտէքլէրի սէյր իթմէքտէ, էօլիւլէրի կէօզտէն կէչիրմէքտէ, վէ գումպարա բարչալարընը թոբլամագտա տըրլար։

Էհալինին սէվինճի, թարիֆ իտիլիր մէվատտէն տէյիլ տիր։

Բրուսիալլար տախի պուրաաա 1000 նէֆէր Գօմիւնիսթլէր էսիր թուլթտուլարընընլարը իչինտէ, սիլահը պիր գաշ նէֆէր կէնճ գարբլար տախի պուլունմագտա իտի։

Հիւքիւմէթ ասաքիրի, Լա Ռօքէթ մահպուսխանէսինի, թամ վագթինտէ զապթ իյլէմիշլէր իտի։

Ասըլար, Բարիս սէրբիսգոպոսունու, վէ սայիր ալթմըշ տէօրթ նէֆէր ըէհինլէրի գուրչունա թուլթտուգտան սոնրա, մէզքիւր մահպուսխանէտէ պուլունան եիւզ ալթմըշ նէֆէր սայիր ըէհինլէր տախի, պու կիւն էօյլէտէն պիր սաաթ սոնրա, եանի հիւքիւմէթ ասաքիրինին մէզքիւր մահպուսխանէյի զապթ էյլէտիքլէրինտէն անճագ պիր գաշ սաաաթ սոնրա, գուրչունա թուլթուլաճաքլար իտի։

Բարիս սէրբիսքոպոսու իլէ գուրչունա թուլթուլան ալթմըշ տէօրթ նէֆէր քէսանընն իչինտէն, օն նէֆէր գատտար տախի բահիպէ գատընլար պուլունմագտա իմիշ։

Բարիստէ վազը օլան խարապիյէթ, բէք պէօյիւք տիւր, չէհրին տէօրթ գըսմընտան պիրիսի խարապ օլմուշ տուր։

Էվլէրտէ վէ մախզէնլէրտէ 50000 էօլիւ վար, վէ ունլարընը իչինտէ պիր չօգ գարը վէ չօճուգ էօլիւլէրի պուլունմագտա տըր։ Մէզքիւր էօլիւլէրի եազմագլըգ մատտէսի իւզէրինէ աղըր միւպահասալար օլունուեօր։

Գօմիւն աղալարը, Բարիսի եազմա՛գ մը իյի տիր, եօգսա հէվաեա չըգարմագ մը տէյի։ Էվվէլէնտէն թէզքքիւր էյլէմիշլէր, վէ մէրհամէթի իտէրէք, եազմագլըգա գարարվիրմիշլէր իմիշ։

Պու ճիւմլէ իլէ, հիւքիւմէթ գօնաղընտան Լուվրը սէրաեընա գատտար եէր ալթընտա լաղմլար պուլունմուշ, վէ պունտան անլաշըլմըշ տըր քի, հիւքիւմէթ գօնաղընտա տաեանըպ տուրմագլըգ միւմքին օլմատըզը թագտիրտէ պիր բաթլաեըշ իլէ քէնտի հիւքմէրինէ գաթիէն խիթամ վիրմէքլիք թատավուրու տախի, եինէ պագը գալմըշ իտի։

Էլէ կէչիրիլէն էվրագլարտա, պիւթիւն շէհրի պիր տագըդա զարֆընտա հավաեա չըգարմագ իւզրէ լաղմլարա վագ իտիլմիշ օլան պարութլարը, էլէքթրիք թէլլէրի վասթասը իլէ պիրիպիրինէ պաշլամագլըգ խարիթալարը կէօրիւլմիւշ տիւր։

Ասըլար, Վէրսայլ սէրաեընը, վէ մահէլլի մէզպուրտա պուլունան սայիր էպնիեէլէրի տախի եազմագ նիեէթինտէ պուլունմագտա իմիշլէր։

Էլէ կէչիրիլէն սոր էլ պաշըլարընը իւզէրինտէն, քիւլլիեէթլի ագճէ չըգմագտա տըր տէնիր։

Բոշֆորուն իւզէրինտէն, 600,000 ֆրանք ագճէ չըգմըշ տըր։ Ֆագըր կէօրիւնէն պաղը էսիրլէր տախի, քէնտիլէրինի Վէրսայլա կէօթիւրէն ասքէրլէրէ 500 էր եախօտ 1,000 էր ֆրանք բիւշվէթ վատ իտէրէք, քէնտիլէրին գաչմալարընա միւսաատէ իթմէլէրինի թալապ իյլէմիշլէր տիր։

Տէլէսքիւպիւն թէնի, Պուլվար Վօլթէր նամ ճաատէսէքի մէթէրիսին արգասընտա, Եիկիրմի սէքիզ նէֆէր սայիր ասըլարընն թէնէլէրի իչինտէ պուլունմուշ տուր։

Ֆէլիքս Բիա վէ Բասքալ Կրուսէնին ասլա իզլէրի պուլունմամըշ տըր։

Թոր վէ թիֆինք գավգասը պիթտիքտէն սոնրա խանէլէրին պասըլմասընա պաշլանտը, քեաֆիֆէյի չիւբհէլի

խանէլէր, մախզէնէլէրտէն թավանլարա գատար արաշթերբլմագտա տբրլար։

ՊՐԷԶԻԼԻԱ

Սբթմա իլլէթի, Պրէզիլիանէն բայիթախթը օլան Պիւէնոս-Այիրէզ շէհրինտէ պիւյիւք գբրկըն իթմէքտէ տիր։

Պրազիլ Անտ Ռիվըր Բէլաթա Մայ նամ ղազէթա, օլ պապտէ աթիտէքի թաֆսիլլի մալիւմաթլարը նէշր իյլէմիշ տիր։

Մանթէվիէտո իլէ իխթիլաթմըզ քէսիլմիշ տիր։ Մէզքիւր լիման պիզէրէ քեամիլէն գաբալը օլուպ, եալընզ թէլէկրաֆ իլէ իխթիլաթտա պուլունմագտաեզ։ Իշլէր քեամիլէն տուրմուշ տուր։ Հիւքիւմէթ էմր իթտի քի այքն պագը գալան գբսմը, եօրթու կիւնլէրի կիպի բահաթ իտիլէրէք կէչիրիլսին։ Պունտան իւշ կիւն ագտէմ էօլէնլէրին մբգտարը, 700 նէֆէրի թէճամուզ իյլէմիշ տիր։ Սէքէնէլէրտէն պիր չօղու հէր նէ գատար սայիր մահէլլէրէ կիթմիշ իսէ տէ, պունուն իլէ պէրապէր տիւնքի կիւն (12 ապրիլ) 380 քիշի մէզարա կէօմիւլմիշ տիր։ Պու կիւնքի կիւն չէհիրաէ 30,000 սէքէնէ պուլունմագտա օլտուղու հիսապ օլունմագտա տբր, պունլարտան 7–10,000 նէֆէրի սրթմատան թուրթուլմուշլար տբր։

Տիկէր թարաֆտան, բայիթախթտա թապ ու նէշր օլունան Ինկիլիզ ղազէթասը, մաթպալարտա եալընզ 4 նէսքէր միւրէթթիպ (գրաշար) իշլէմէքտէ օլտուղունու պիլտիրմիշ տիր. պունլարտան իքի նէֆէրի, էօյլէտէ իշլէրինի թէրք իյլէմէյէ մէճպուր օլմուշլար վէ պագը գալան իքի նէֆէր միւրէթթիպլէր տախի, մէզքիւր իլլէթտէն թուրթուլմուշլար տբր։

Կէչէն հաֆթա, տէր մէզքիւր ղազէթա, հիւքմ իտէն խասթալըգտան 4000 քիշի էօլմիշ տիր։

—Ալաֆրանկա մայիս 23 տէ չըգարըլան Էնթէրնասիոնալ ղազէթասընտա օգունտուղունա նէզարէն։ Իթալեա գբրալը հազրէթլէրի արապա իլէ կիթտիյի վագբթ ատամըն պիրիսի արապա իւզէրինէ հիւճում իյլէմիշ, լաքին նիհէթինի իճրա իտէմէեէրէք ախզ ու կիրիֆթ օլունմուշ տուր. իքի կիւն սոնրա տախի ատամըն պիրիսի, միւշարիլէյհ հազրէթլէրի երինէ արապա իլէ կիթտիյի վագբթ արապանըն իւզէրինէ հիւճում իյլէմիշ իսէ տէ, օ տախի ախզ ու կիրիֆթ օլունմուշ տուր։

ՏԱԽԻԼԻՅԻ

ԹԻՐԳԻՆ Վէ ՊԷՇ ՏԷՎԼԷԹԼԷՐ ՊԷՅՆԻՆՏԷ ՀՈՒՍՈՒԼԷ ԿԷԼԷՆ ԻԹԹԻՖԱՔ

Ռուսիանընն թահրիգի իլէ օլտուղու հալտէ Պապը ալէյէ գարշը օլարագ Մբսբը, Եունան, Սբրպ վէ Գարատաղ հիւքիւմէթլէրի պէյնինտէ ագտ օլունան իթթիֆագ հագգընտա Բալ Մալ կազէթ նամ Ինկիլիզ ղազէթասընտա պիր էճնէպի իմղասը իլէ օլարագ աթիտէքի պէնտ օգունմուշ տուր։

Ռուսիանընն օյնաեաճագ օյունու քեամիլէն էմին պիր օյուն տուր։ Ուլահ Պուղտան պէյլիքլէրի իսեան պանտէրասընը քիւշատ իտէրլէր։ Պապը ալի Թունանընն տիկէր թարաֆընա պիր օրտու սէֆք իտէր։ Մբսբը սիլահլանբը վէ թէհտիտ իտէր։ Օսմանլը զբրհլբլարը Իսկէնտէրէյէ կիթմէք իւզրէ օճագլարընը եագմալարը զբմնընտա էմր ախզ իտէրլէր։ Ռուսիանընն զբրհլը տօնանմասը ասլա քիմսէյէ պիր զիեանը տօչունմագսբզընն օլթա վուրուպ տէօրթ թարաֆը կէօզտէն կէչիրմէք իչին Գարա—տէնիզէ չըգար։ Թիւրքիա քէնտի զբրհլը կէմիլէրինի եէնիտէն Պողազ—իչինէ չաղբրբը։ Մբսբը քէնտիսինի միւսթագիլ (անկախ) իլան իտուպ, աչբգտան աչբղա Եունան իլան իտուպ, Եունանա կէմի վէրիր վէ քէնտիսի տախի Եունանտան պահրիյէ ասաքիրի ալբը։ Ինկիլթէրա, Մբսբբը եախօտ Եունանը տուրտուրթմագ իչին միւտախէլէ իտէր։ Ռուսիա իլանը հարպ իտէր։ Ինկիլթէրա ասլա եէրինտէն գբմբլատանմագ, վէ մէրգուման միւթթէֆիգլէր։ Զանագ—գալէյի պիւթիւն Օսմանլը տօնանմասընա գարշը գաբարլար վէ Գարա—տաղ վէ սայիրէ, ֆիթուհաթ իլէ իսեանա գալգբբրլար։ չինքի պունլարբն իւզէրինէ գարատան եիւրիւյուշ թթմէք իչին ասլա ասաքիր ճէմ իտիլէմէյէճէք տիր։

Մբսբը հիւքիւմէթի, Կիրիտ իխթիլալընը իքինճի սէնէսինտէն պէրու։ Ռուսիա հիւքիւմէթինին էմրի թահթընտա պուլունմուշ տուր. չինքի նասըլ քի մալիւմ տիր, խբտիվի Մբսբը հազրէթլէրի Ռուսիա իմբէրաթօրու հազրէթլէրի իլէ ագտ իյլէտիյի կիզլի պիր ահտնամէ իւզէրինէ ասաքիրինի կէրի չաղբրբը։ Ռուսիա իմբէրաթօրու մէզքիւր ահտնամէ իլէ, Մբսբբը ահտնամէլէրտէն գուրթարմագ վէ պատէհու միւմքին օլտուղունտա Պապը—ալիտէն միւսթագիլ գբլմագ իչին պիւթիւն նուֆուզու թէէսսիրի իլէ չալբշմագլբզը թէահիւտ իյլէմիշ տիր։ Խբտիվի Մբսբը հազրէթլէրի քէնտի ասաքիրինի թանզիմ իթմէք վէ անլէրէ գօմանտա իթմէք իչին պիր չօղ Ա.մէրիգալը օֆիչէալաբ ճէլպ իթմիշ վէ հէր նէ գատար քէնտի ասքէրլէրի իլէրտէ ասքէրլէր տէյիլլէր իսէլէր տէ մահիր գօմանտանլար էմրի թահթընտա պուլունտուղլարընտա իշէ եարաբ օլտուղլարընը քեաֆֆիմիզ տախի պիլիրիզ։ ղազէթալարընզ ալէսսէվիյէ Օսմանլը տօնանմասընտան պահս իտէրլէր։ Պէն թամ իքի սէնէ մէզքիւր տօնանմայը թէֆթիշ իթմիշ օլտուղումտան հէր պիր կէմիսինի թանբրբմ, լաքին մէզքիւր տօնանմայը տիզզաթլբճա թէֆթիշ իյլէտիյիմ իքի սէնէ զարֆընտա պիր կէմինին եէլքէնլէր ալթընտա մանովրալար իճրա իյլէտիյինի վէ եախօտ ասաքիրի թալիմ իթմէք իչին հիչ պիր թոբուն աթէշ իթտիյիի կէօրմէտիմ, եալընզ պիր ֆբրզաթին իւզէրինտէ մանովրաեա պէնզէր պիր չէյ իճրա իտիլտիյինի կէօրտիմ։ Սահիպ թէճրիւպէ վէ եիւքսէք մէմուրիեէթտէ պուլունան վէ Օսմանլը պահրիեէսինի թանբեան, Ա.մէրիգալը պիր օֆիչէալընը, իւչ գբնթա մանիթէօր հարպ սէֆինէլէրի իլէ, պիւթիւն Օսմանլը տօնանմասընա գարշը գոյուպ, Զանագ—գալէյի զապթ իտէպիլիր օլտուղունու պէեան իյլէտիյինի իչինթտիմ։

Լաքին էկէր պիր Ռուս տօնանմասը Իթթանպօլա թէհտիտ իտէճէքլէր օլուր իսէ, Օսմանլբլար Մբսբբը վէ Ա.գ—տէնիզ էեալէթլէրինի գուրթարմագ իչին Ա.գ—տէնիզ սուլարընա պիր թէք կէմի պիլէ եօլլամազլար, չինքի Իսթանպօլու էլտէն չբգարմամագ իչին հէր չէյի թէհլիքէյէ գօեաճագլար, վէ ուզուն միւտտէթ Էվրոպա տէվլէթլէրինին էհլի տիբլօմաթլարընը հիւքմիւ թահթընտա պուլունտուգլարը սէպէպինտէն, օլ գատար գօրգագ օլմուշլար տբր քի քէնտիլէրէ մախսուս պիր բօլթիթգաեա մալէք օլամազլար վէ եախօտ մուվաֆֆագիյէթլէ պաշա չբգապիլիր սուրէթտէ հիւճում գալգբշամազլար։

Ռուչատան գօրգմալարը իլէ էլլէրի աեագլարը պաշը գալբպ պիր իշ եաբամաեաճագլար վէ Ռուսիանընն եէնի բէյլիսի վիւքէլասը ժէնէրալ Ինեաթիէֆ մէթինին նուֆուզ ու թէէսսիրի թահթընտա պուլունմուշ օլտուղունու պիլիրիմ։ Շամ սէվահիլինտէ պուլունան Ֆբրանսբզլարատան շունու տախի իշլթմիշիմ քի, Քարամ, պունտան իւշ սէնէ մուգատատէմ հէր չէյի հազբրլամբշ վէ էօյլէ զանն իտէրիմ քի, Ուլահ—Պուղտանատա Ռուսիանընն նէ տէրէճէ նուֆուզու թէէսսիր սահիպի օլտուղունու հէր քէս պիլիր։ Լօնտրատա ագտ օլունան գանֆէրանս, հալը հազբրբն անախթարլարընը Ռուսիանընն էլինէ թէսլիմ իյլէտի վէ Ինկիլթէրա հիւքիւմէթի տախի, քէնտի խօշնուտսուզլուղունու կիզլէյէպիլիր վէ Ռուսիանընն մէտէնիյէթի վէ բօլթիթգաճա իսթիունլիյիունու մէմնունեթլէ գապուլ իտէպիլիր։

(Լէլբ-Հէրբ)

ՅՈՒՆԻՍ 5 (մայիս 23)

1871 սէնէսինտէ պիր չօղ շէհիրլէր քէտէրլի պիր եէվմի սէնէվի (տարեգարձ) ղիյնէթինի իճրա իտէճէքլէր տիր, չինքի, թէվարիխին հիչ պիր վագթինտէ, 1871 սէնէսինտէ օլտուղու կիպի, պազբլարընը պիր չօղ ֆիւթուհաթ քէսպ իթմիշ վէ սայիրլէրին տախի պիր թագըմ ֆէլաքէթլէրէ տիւշար օլմուշ օլտուգլարը կէօրիւլմէմիշ տիր։

Պէյօզլու, կէչէն սէնէ, հալէա էվրօպանընն տէհշէթինի մուճիպ օլան պուգատար տէհշէթլու պէլիյէլէրէ պիր պաշլանկըճ օլմագ թէէսսիւֆէ շաեան իմթիեազընա նայիլ օլտու։

Ցունիսին պէշինճի կիւնիւ պիզլէր իչին զիեատէ ածընաճագ պիր կիւն տիւր, չինքի, պանն իտէրսին քի շէհրիմիզին էն կիւզել գբսմը հէնուզ տիւնքի կիւն ալէֆլէրէ գուրպան կիթմիշ տիր, աթէշին խարապ իյլէտիյի մահէլլէրէ պու կիւնէ գատար պուլունմագտա օլտուգլարը հալի կէօրէն, մէկէրչի միւնիսիբալիթէ եախօտ հիւքիւմէթ (չինքի գապահաթը իքիսի տէ պիրպիրլէրի իւզէրինէ ամմագտա տբրլար) պիր չօղ ֆամիլեալարը քիլ իւզէրինտէ օթուրթմուշ օլան տէհշէթլու վագաեը ֆիքրիմիզտէ տայիմի սուրէթտէ պագը սագլամագ մը իսթէմէքտէ տիրլէր տէյի քէնտու քէնտուեէ սիւալ իտէր։

Պունուն տահասը վար, չէօյլէ քի, թամ պիր սէնէ, պօշ եէրէ պիր թագըմ թէսավվուրլար, վէ մէշվէրէթլէր իտիլտիքատէն, շէհրին եէնիտէն ինշասը իչին մահէլի հիւքիւմէթլէրիմիզ թարաֆընտան պիր չօղ էնկէլլէր չբգարբլտբգտան, խանէլէրինի եաբմագ իսթէյէն քեաֆֆէյի խանէ սահիպլէրինէ մուխալիֆէթ իպրազ օլունտուգտան վէ թէսավվուր օլունմասի իլէ բէտտ օլունմասը պիր օլան բբլանլարտան սոնրա, եանմբշ օլան վարուշբմբզ պու կիւնքի կիւն, եանկընը ֆէրտասը կիւնիւնտէն տահա զիեատէ եասլը վէ միւսիպէթլի պիր հալտէ պուլունմագտա տբր. չէօյլէ քի, հիչ պիր խանէ եէնիտէն ինշա օլունմամբշ հիչ պիր եօլ չբզբմամբշ, եալընզ վիրանէլէր իչինտէ մաղրուրանէ սուրէթտէ աեագտա տուրան վէ զանն իտէրսին քի, տէհշէթլու տուշմէնէ եանի աթէշէ գարշը գահրամանճա գարշը գօյմուշ օլմալարընա պիր իսպաթ օլան պիր գաշ տուվարլար կէրէք վագբթ, վէ կէրէք միւնիսիբալիթէմիզ թարաֆընտան աշաղա ալընմբշ օլտուգլարը հալտէ, եանկընտան պիր գաշ կիւն սօնտա հէնուզ սօգագ հալինտէ պուլունան պիր թօբրաղը քէնտի բարչալարը իլէ գաբլամագտա տբրլար։

Կիւնիւն պիրինտէ Սէեէսէ «տէհշէթ հիւքմ իթտիզի վագբթ», նէ՞ եաբտընը։

տէյի սիւալ օլունտուգտա «եաշատըմ» տէյերէք ճէվապ վէրտի Սէեէս։ Էկէր պու կիւնքի կիւն պրզ տախի միւնիսիբալիթէմիզէ վէ եաթօտ հիւքիւմէթէ «1870 սէնէսի յունիս 5 ինտէն պէրու Պէյօղլու իչին նէ եաբտընըզ» տէյի սիւալ իյլէտիյիմիզտէ չէօյլէ պիր ճէվապ վիրէպիլէրլէր «եաշատըք» պու էլ վէրիր։

Հարիքզէտէկեանա տօղրուտան տօղրու վէրիլէպիլէն իեանէլէրի ալը գոյմաք, վէ մէզքիւր իեանէլէրի տէր հալ վէ այնի կիւնլէրաէ զիեատէսիլէ միւհթաճիրէէթլէրի պուլունան պէնլէրճէ ֆագրըլարա ատէթի իւզրէ վէ իչինէ կէլտիյի վագրթտա տաղրթմաք իչին, պիր շէյտէն խապէրի եօգ, ճահիլ, վէ մաղրուր վէ քիւսթախ պիր գօմիսիօն թէչքիլ օլունտու։ Գօմիսիօնը մէզքիւր պօղուլան պիր չօճուզը սուտան գուրթարմազտան, ուզուն պիր նութգ իտէն մէքթէպ խօճասընէն օեունունը օյնատը. պիր թագրմ մէճլիսլէր իթթիֆաքլար եաբտը, նութգլար սէօյլէտի, գօմիթէլէր, իքինճիգօմիթէլէր, ռուշիւնճիւ գօմիթէլէր նասպ իյլէտի, մախսուսէն պիր թագրմ ըսթաթիսթիքլէր թէրթիպ էյլէտի... օհ տօղրուսու հէլէ ըսթաթիսթիքինէ օեզ եօգ... հէր շէյտէն էվէլ օլազմ իտի, պաշլըճա մէսէլէ օիտի. մէրգուման միւսիւլէրտէն հէր պէրիսինին ըսթաթիսթիքճէ միւթալաալարը թէքմիլ սուրէթտէ պիթմէզտէն, հիչ պիր պէտ պախթ հարիգզէտէկեանը, քէնտիի իչին վ'բիմիշ օլան իեանէի նագտիեէտէն պիր բարա ալմաեա հուգուգու եօգ իտի. պու սուրէթլէ, յունիս 5 տէ էթմէքսիզ վէ խանէսիզ գալանլար թամ 9 այ, զանն իտէրսին քի իեանէլէրին տօղրուտան տօղրու հարիգզէտէկեանը էլինէ կէչմէսինի մէն իյլէմէք իչին թէչէքքիւլ իյլէմիշ օլան գօմիսիօնը մէզքիւր ազալարընը նութգլարընը տիյնէմէք վէ էնտամլարընը սէյր իթմէքլէ իքթիֆա իթմէյէ մէճպուր օլմուշլար տը։

Լաքին մուավէնէթ գօմիթէսի, յունիս 5 ի ֆէլաքէթինտէն հասը օան ղայէթ մասգարա նէվինտէն իշլէրտէն պիրիսի օլմամը տը։

Իեանա եէրլէրի եէնիտէն ինչա իթմէք իչին նէ գատար բըլանլար, տէմիր խանէլէրտէն պաշլաեարագ Մ. Ազնաւորուն օլ մէշհուր բրրօկրամլարընա վարընճաեատագ, եանմազ խանէլէր եաբմագ իչին նէ գատար ուսուլլէր, նէ գատար պուլուշլար, պիզիմ ուֆաճըգ միւնիսիբալիթէմիզտէն պաշլաեարագ Զաթը թաճարիլէրինէ վարընճաեատագ, շէհրին քեաֆֆէյի հիւքիւմէթի մահէլլէրինէ նէ գատար թէքլիֆնամէլէր թագարմ օլունմուշ, նէ գատար շէյլէր, պօրալը պիր կիւնտէն սօնրա աշլան մանթարլար կիպի, ֆէլաքէթին քիւլլէրի ալճընտանէ գատը թասավվուրլար աշըլմըշ տը։

Իմթիեազ իսթէեէնլէր պօշ եէրէ չաուշարլար վէ պիր թագրմ միւլթէզիմլէր Պէյ-օղլուեու ուճուզճա եէնիտէն ինչա իտէրիզ տէյերէք, Սատրազամ հազրէթլէրինէ միւրաճաաթ իյլէտիլէր։

Իտարէճէ ղաֆլէթ ույգուսու, մասալ սըրասընա կէչմիշ օլան Միւնիսիբալիթէ պիլէ, պու զէն, Պէյ-օղլուտա Ռարլա պուլվարլարը կիպի պուլվարլար, Պէրլին սօղագլարը կիպի պիր սըրա սօղագլար, վէ Լօնտրատաքի կիպի պէօյիւք խանէլէր ինչա իթմէք լէչին, թագտիմ օլունան պագը բըլանլար իւզրինէ նազիքեանէ կիւլլմէտի։ Հաթթա զանն օլունտուղունա նէզարէն, Պապիլօնուն ասըմըշ պաղչէլէրի կիպի պաղչէլէր, Վէրսայլտաքի չատրըվանլար կիպի չատրըվանլար, Ռօմատաքի պէօյիւք քիլիսէլէր կիպի քիլիսէլէր եաբմագ թէքլիֆ օլունտուղտա, միւնիսիբալիթէ ճէսարէթլէ, էհ, նիչի՞ն եաբմամալըմ, «եաբարըզ» տէյերէք ճէվապ վիրմիշ տիր։

Եանկընըն ալէֆլէրի, միւնիսիբալիթէմիզին խէեալընա տախի սիրաէթ իթտի։

Հէր քէս, մէզքիւր կիւզէլ արզույի վէ ղայրէթի կէօրէրէք, շէօյլէ պիր լիսան գուլլանմաեա մէյեալանը իտի. եանի, «Պէյօղլու, հէր վագրթտան զիեատէ էյի պիր հալտէ օլարագ եէնիտէն տօղաճագ—հէր նէ գատար հիչ պիր վագրթտա էյի պիր հալտէ պուլունմամըշ իսէ տէ—էօյլէ պիր կիւզէլ վարուշումուզ օլաճագ քի, Վիէննանընէ էն կիւզէլ վարուշլարընը պունուն եանընտա սէօզիւ պիլէ օլմաեաճագ, վէ պիր տահա շէհրիմիզ իչին, տիւնեատա պուլունան էն պիւյիւք վէ էն ֆէնա քէօյճիւղազը տը։ Պիր թագրմ խէեալլար վատ իտէն մէզքիւր խէեալլարտան նէ՞ հասը օլմուշ տուր։ Հէյ վահ, օգուեանլարըմըզ պու կիւնքի կիւն, մէրհամէթսիզ աֆէֆին պիր սէնէ էվվէլ պիր չօգ վիրանէլէր իլէ պիր չօգ էօլիւլէր էքթիյի մէզքիւր մէյտանը մուհարէպէյի տօլաշընըլար։ . . . . . Պուլվարլարընը վէ կէնիշ վէ օրրա իլէ տրգիլմիշ սօղագլարընը բէսմինի, խանէլէրին թէմէլլէրինի, մէ յտանլարընը բէսմինի, ումում մէյտանլարընը բըլանընը արաեաճագլար, վէ պունլարընը եէրինէ. . կէչէն սէնէ իւզէրինէ պիր գաչ տուլար զիեատէ աշաղը ալընմըշ օլտուղունու վէ պիր գաչ գահվէճի վէ բագը սաթանլար իչին եաբըլմըշ պագը գուլիպէլէր կէօրէճէքլէր տիր։

Իչթէ պիր սէնէտէ եաբըլան շէյլէր պունլար տըր. իտարէյի մահէլլիեէմիզ շու աթիտէքի լուղէթլէրի թէգէպպիւրլէ մէրմէր իւզէրինէ հագդ իտէպիլիր (փորագրել) պէր սանէ դէյէ, էշին դա՝ զ դա՝ ընէմիլ պէր սէնէյէ կէօրէ-յէ՞ էշ։

Պունտա էն զիեատէ տիգգաթ իտէճէք շէյ շու տուր քի ղայէթ իհթիմալտէն օլտուղու իւզրէ, 1872 1873 վէ սայիր սէնէլէրտէ յունիս 5 եէվմի սէնէվիսինտէ իշ պու պահսրմըզը, պիր լուղէթ գալտրմազսըզը այնէն տէրճ իտէպիլիճէյիզ տիր։

(Լէվընթ Հէրբլտ)

Մագսուտեան Սիմոն Լֆէնտի, խազինէյի խասսա սարաֆը վէ Զարպխանէյի ամիրէ պաշ միւպահեաճրսը նասպ օլունմուշ տուր։

—Լէվընթ Թայմզը ղազէթասընտա օգունտուղունա նէզարէն, 5000 լիրա ալարագ թիւթիւն կէօմրիւք ըէսմինին արթաճաղընը շավ իթմէշ տիր տէյի ազվ օլունան պաշլըճա մէսէմուր։ Ռոտօս գալէասընտա 14 սէնէ մահպուսիյէթէ վէ իքինճի պիր սահիպ գապահաթ տախի, 10 սէնէ մահպուսիյէթէ հիւքմ օլունմուշլար տըր, պունտանտա մատտա մէրգուման մէէմուրլարընը էմգագլարը տախի հիւքիւմէթ թարաբաֆընտան զապթ օլունաճագ տըր։ Մէրգուման իքի նէֆէր մէէմուրլար Միւսլիման տըրլար։

Սայիր շէրիգլէրին տախի իսթինթաղը իլէրի վարտըրըլմագտա տըր։

1871 մայիս 20 Ամաթիա

. . . Խմբագիր,

Ձեր պատուական լրագրոյն 1583 թուով գրած յօդուածոյս 'ի պատասխանի՝ յօդուած մը տեսայ Ամաթիոյ թաղ. խորհրդոյ ատենի պէտ եւ գպիր էֆէնտինէրէն պաշտօնապէս հրատարակեալ. յոր խորհուրդը փոխանակ շնորհակալ ըլալու, եւ յօդուտ թաղիս ինձ նման գիտողներու ասպարէզ բանալու, ընդհակառակն կարելի եղածին չափ զայրացեր, եւ իմ անկեղծութիւնս չարաչար մեկներ է. չարաչար մեկներ է կըսեմ, զի եթէ իմ դիտողութիւնս խղաղասէր ոգւով ընթեռնոյր, պիտի տեսներ որ, ես յարձակողական դիրք բռնելով ազգիս կամ մասնաւորապէս Ամաթիացւոց դիտողութիւնը չեմ հրաւիրած, այլ թաղխորհրդոյ ուշադրութիւնը միայն, որ պաշտօն ունի այսօր ժողովրդին սեպհականութեանը վրայ ժողովրդին կամքն ու դրամովը՝ ժողովրդին վարժարանն ու եկեղեցին շինելուն հսկել. եւ եթէ ան. երկրայ մտօք ընթեռնոյր, անտարակոյս պիտի բլլար թէ, ըստ որում ինքն իւր առանձին շահերն ունի, եւ առ այն իսկ հարկադրեալ, եւ առանց այս շինութենէն մասնաւոր շահեր ունենալու չեր կրնար յանուն անձնուիրութեան՝ գլուտ քանի տարիներ շարունակ այս շինութեանց քովն անպակաս գտնուիլ, եւ հսկել. բնական է որ գործոյն բարւոքութեանը համար երկրորդական շահախնդիր պաշտօնեաներ պիտի կարգեր, որոյ մէջ եւ շատ անգամ մերթ անհոգութիւն մերթ անտարբերութիւն եւ մերթ ինչ ինչ վնասներ տեսութենէ կը վրիպին, ինչպէս բազում անգամ տեղի կունենայ մասնաւոր անձի մը իր ներկայութեանը՝ իր սեպհականութեանը մէջն անգամ. եւ որովհետեւ թաղ. խորհուրդը չեր կրնար զասնք հեռուէն մարգարէաբար նկատել, պէտք էին միշտ ուղղակի կամ տնուղղակի տեսուչ աչքեր, որ եթէ անհոգութիւն մը՝ անտարբերութիւն մը՝ եւ հետեւաբար վնաս մը տեղի ունենայ, խորհրդոյն իմացնէ եղանակն իր ազատ կամացը՝ եւ իւր գործոյն յարմարութիւնը պահելով, ես ահա՝ իրը ասոնցմէ մին դեռ մէկ իրողութիւն մը իմացուցի, այնպէս հաւատալով որ ազգայնութեան եւ մարդկութեան պարտք մը կատարած կըլամ. եւ ասի հրապարակաւ խօսեցայ. որովհետեւ գիտէի որ թաղ. խորհրդոյ մէկ պակասութիւնը չէ այս. եւ թէ այս մեծ շինութեան քարն ալ՝ կիրն ալ՝ դարձաւորն ալ՝ գործապետն ալ քաղաքակեալ չեն, եւ թէ ով ինչ կուզէ, թող ըսէ, օրինակի համար մէկը թէ՝ այս շէնքը անյարմար եղաւ. միւսը թէ՝ այս շէնքը փայտէ ու թախտակէ, ուրիշ մը թէ այս շէնքը այսչափ շտապելով կարելի եղածին չափ շուտ լրանալու փափաքը շէնքին օգտակար չէ, եւ թէ լրանալէն գոնէ 6–7 ամիս եաքը աշակերտ կրնայ դրուիլ մէջը իր շատ խոնաւութեանը համար. այլ ոք թէ, շէնքին մնացորդը քակելու ատեն, հիմունքը բանալու ատեն, փոխադրութեանց ատեն ֆելէկեանին նշանակած քարին պէս կամ աւելի կամ պակաս արժողութեամբ քարեր կոտրտեցան ըսէ, թող ըսէ. ճշմարիտ է որ, անոնց պատասխանը հրապարակի մէջ կատարուած իրողութեանց մէջն է, պատասխանը ժողովրդին աչացն առջեւն է. եթէ կայ այնպիսի իրողութիւն մը, քու ըսածիդ չնայիր կը հաւատայ, իսկ եթէ չկայ, չը հաւատար եթէ դու այս պարագային մէջ պարտք մը ունիս այն է որ ըստ հարկին ըսուածը եթէ բանիւ է, բանիւ. եւ եթէ գրով է, գրով կը մերժես. կը մերժես, բայց ո՞չ անարգարար, կը մերժես, բայց գրողին անկեղծութիւնը ըմբռնելով. կը մերժես, բայց քու պաշտօնականիդ եւ ստանձնած փափուկ պարտուցդ վայելուչ եղանակաւ. ահա՝ այս կերպ անկեղծ խորհրդով գիտէի թէ թաղ. խորհուրդը միշտ ճակատաբաց, միշտ աներկբայ, կրնայ ընդունիլ եւ յարգել այս օրինակ հրապարակական գիտողութիւն մը նախամեծար քան զայն դիտողութիւնը, որ կարդ մը անձինք այլ եւ այլ նկատուումներով իբր խորհրդապահ 'ի ժողովրդենէն խորհրդարան կը մանան, եւ թաթիկն 'ի լունջս ամփոփ, աչկունքն 'ի խոնարհ, եւ երեսք քմծիծաղ, եւ պատկառկոտ՝ պատկառկոտ բարձրաստիճան էֆէնտիի ականջէն որ եւ է իրողութիւն մը կը փսփսան, ու կերթան. այսպէս կուրութիւնն է, զոր չընդունիր ազատասէր խորհուրդը. ծիլդ այս ազատութեամբ էր իմ դիտողութիւնս. եւ ո՞վ իրաւունք ունի ինձմէ այն գուշակութիւնը պահանջել, որ անշուշտ գիտնալու էի թէ, իմ աքար մը կոտր կոտր եղաւ ըսելս մտքեր պիտի պղտորէ, եւ խորհրդոյն հրաշքով տեսած անծանօթ կապակը պիտի զօրանայ, որով ինձի դէմ զայրացած զէնք պիտի վերցուցնէ, եւ իմ անկեղծութիւնս ու պատիւս դիւցազնական քաջութեամբ պիտի վերաւորէ. (Ծափահարութիւն).

Ինչ որ աւ ըլլայ կը հարկադրիմ իմ եւ խորհրդոյ ըսածը յաւաջ բերել, եւ ողջամիտ հասարակութեան ուշադրութեանը ու դատաստանին յանձնել.

Ես ըսեր էի թէ, մարմարիոն քար մը կոտրած է.

Խորհուրդը տեսակի տարբերական զեղջով մը խօսքս հաստատեր է ըսելով թէ յիրաւի խորհուրդս կոտրած քար մը տեսաւ, բայց քէօֆէքի է.

Ես 560 դուրուշ արժողութեամբ քարի մը վնաս ցցուցեր էի.

Խորհուրդը գերօրի մը զեղջով այս ալ կը հաստատէ ըսելով թէ, 50 դուրուշէ չափ է վնասը.

Ես ըսեր էի թէ, գործաւորաց այս կերպ անհոգութիւնը քարերու շատութիւն եւ ձրի ըլալ կենթադրէ.

Խորհուրդը վախնալով որ այս անհոգութիւնը իրեն կը վերաբերի, զեղջալ խոստոզանութենէ փախչելով պակասութիւնը քարին փոխած ըլալուն վրայ կը գրէ. թող գրէ, բայց գիտնայ որ, մեր ըսածն ասով աւելի կը հաստատուի, դի աւելի վնաս, եւ աւելի ուշադրութեան արժանին այն է որ, «նուշադրութեամբ գերեզմանի փոխած քարերուն փոխադրական ծախք կը տրուի, եւ այն ծախքը որչափ ալ քիչ ըլլայ, խորհրդոյ 50 դուրուշ դին դրած այն խօճաճման՝ եւ սափսաղլամ քարին գնոյն կէսին չափ գոնէ կրնայ ըլլալ. եւ օրը 15 կամ 20 դուրուշ օրականով աշխատող գործաւորք այն ողորմած հոգի փոխած քարին վրայ բաւական ատեն կոտրելու կաշխատին, եւ երբ կը կոտրի, աշխատանաց ժամերու վարձքը պարապը կերթայ, որով եւ բնական է որ, շինութեան համար եղած այս կերպ պատրաստութիւնք անզգուշապէս եաք կը մնան. ահա հոս ալ վնաս եւ անհոգութիւն.

Արդ ահա՝ իմ ըսած դէպքիս ճշմարտութիւնը ան յանդիման կերեւի, եւ խորհուրդը գիտնալով որ դէպք ըսելը մարմարիոն կամ քէօֆէքի ըսել չէ, այլ եղելութիւն մ'է, զոր սուղ կամ աժան, այս կամ այն տեսակէն ինչ որ աւ ըլլայ կրնայ վնասուիլ, այն է դէպքը. զոր խորհուրդը գիտութեամբ կամ անգիտութեամբ կընդունի, եւ կելլէ, անոր հակառակ «Ֆելէկեան դէպքին ճշմարտութիւնը անտարակուսելի կը ցուցնէ, (չեմ գիտեր թէ դէպք մը անտարակուսելի եղած ատեն ճշմարտութիւնը տարակուսելի կրնայ մնալ, ո՞չ ապաքէն դէպք ու ճշմարտութիւն այս պարագային մէջ այլ եւ այլ էութիւնք կըլլային)» եւ թերեւս մտքեր պղտորելով յաղղի մեղ անծանօթ նպատակի մը հասնիլ» կըսէ. եւ ասոնց մէ հետեւցնելով զիս հրապարակաւ յանդուգն սատիրս կը հրատարակէ, աֆերիմ տլամարանութեանդ ու իրաւագիտութեանդ. (կրկին Ծափահարութիւն).

Մեծ. Տէր, խնդրեմ պատուական լրագրոյդ մէջ յանուն պատուոյ եւ արդարարութեան անկիւն մի շնորհես յօդուածոյս։

Առ որ մնամ անձնուէրդ

Ս. Հ. Ֆելէկեան

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ

ԽԱՐԱՊԵՏ Ե. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Գալաթատա Բէնչէնգիհ Բազարընտա 29

Նիւմէրօյու Իրօի խանընտա